

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 29ης Μαρτίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Παραδεκτό – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Έννοια του όρου “δικαστήριο” – Άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Κράτος δικαίου – Αποτελεσματική δικαστική προστασία – Αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών – Δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως – Δικαιοδοτικό όργανο του οποίου μέλος διορίστηκε για πρώτη φορά σε θέση δικαστή από πολιτικό όργανο της εκτελεστικής εξουσίας μη δημοκρατικού καθεστώτος – Τρόπος λειτουργίας του Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, Πολωνία) – Αντισυνταγματικότητα του νόμου βάσει του οποίου συγκροτήθηκε το εν λόγω Συμβούλιο – Δυνατότητα χαρακτηρισμού του εν λόγω οργάνου ως αμερόληπτου και ανεξάρτητου δικαστηρίου κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης»

Στην υπόθεση C-132/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία) με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Μαρτίου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

BN,

DM,

EN

κατά

Getin Noble Bank S.A.,

παρισταμένου του:

Rzecznik Praw Obywatelskich,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, L. Bay Larsen, Αντιπρόεδρο, A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, Κ. Λυκούργο, I. Jarukaitis (εισηγητή), I. Ziemele και J. Passer, προέδρους τμήματος, M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Kumin και N. Wahl, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

γραμματέας: M. Aleksejev, προϊστάμενος μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 2ας Μαρτίου 2021,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο Rzecznik Praw Obywatelskich, εκπροσωπούμενος από τους M. Taborowski και P. Filipek,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna, καθώς και από τις A. Dalkowska και S. Żyrek,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την K. Herrmann, καθώς και από τους N. Ruiz García και P. J. O. Van Nuffel,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουλίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, του άρθρου 4, παράγραφος 3, του άρθρου 6, παράγραφοι 1 και 3, και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, του άρθρου 38 και του άρθρου 47, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), του άρθρου 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των BN, DM και EN και, αφετέρου, της Getin Noble Bank S.A., τραπεζικού ιδρύματος, σχετικά με τον φερόμενο ως καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση δανείου συναφθείσα μεταξύ των BN, DM και EN και του εν λόγω ιδρύματος.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα, προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές.

2. Τα μέσα αυτά περιλαμβάνουν διατάξεις που δίνουν σε άτομα ή οργανισμούς που έχουν, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, οριστεί ως έχοντες έννομο συμφέρον για την προστασία των

καταναλωτών, τη δυνατότητα να προσφύγουν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων ή διοικητικών οργάνων, τα οποία αποφαινόμενα για το εάν συμβατικές ρήτρες, που έχουν συνταχθεί με σκοπό τη γενικευμένη χρήση έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα και εφαρμόζουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα για να πάψει η χρησιμοποίηση των ρητρών αυτών.»

Το πολωνικό δίκαιο

Το Σύνταγμα

4 Κατά το άρθρο 179 του Συντάγματος:

«Οι δικαστές διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν προτάσεως του Krajowa Rada Sądownicstwa [(Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, Πολωνία) (στο εξής: KRS)], για θητεία αορίστου χρόνου.»

5 Κατά το άρθρο 180, παράγραφος 1, του Συντάγματος, οι δικαστές απολαύουν ισοβιότητας.

6 Κατά το άρθρο 186, παράγραφος 1, του Συντάγματος:

«Το [KRS] αποτελεί τον θεματοφύλακα της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων και των δικαστών.»

7 Το άρθρο 187 του Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«1. Το [KRS] αποτελείται:

1) από τον πρώτο πρόεδρο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], τον Υπουργό Δικαιοσύνης, τον πρόεδρο του [Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, Πολωνία)] και ένα μέλος που ορίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας,

2) από δεκαπέντε μέλη τα οποία εκλέγονται μεταξύ των δικαστών του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], των τακτικών δικαστηρίων, των διοικητικών δικαστηρίων και των στρατοδικείων,

3) από τέσσερα μέλη τα οποία εκλέγει [η Sejm (Δίαιτα, Πολωνία)] μεταξύ των βουλευτών και από δύο μέλη τα οποία εκλέγει η Γερουσία μεταξύ των γερουσιαστών.

[...]

3. Η θητεία των εκλεγμένων μελών [του KRS] είναι τετραετής.

4. Το καθεστώς, ο τομέας δραστηριότητας και ο τρόπος λειτουργίας [του KRS], καθώς και ο τρόπος εκλογής των μελών του, ορίζονται από τον νόμο.»

8 Το άρθρο 190, παράγραφος 1, του Συντάγματος ορίζει τα ακόλουθα:

«Οι αποφάσεις του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Πολωνία)] είναι δεσμευτικές erga omnes και αμετάκλητες.»

Το νομοθετικό διάταγμα της 6ης Φεβρουαρίου 1928 περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων

- 9 Το rozporządzenie z mocą ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (νομοθετικό διάταγμα περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων), της 6ης Φεβρουαρίου 1928, όπως ίσχυε έως την 1η Σεπτεμβρίου 1985 και τυγχάνει εφαρμογής στη διαφορά της κύριας δίκης (Dz. U. του 1964, αριθ. 6, θέση 40, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα της 6ης Φεβρουαρίου 1928 περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων), προέβλεπε στο άρθρο 2 τα εξής:

«Στη Λαϊκή Δημοκρατία της Πολωνίας, η απονομή της δικαιοσύνης έχει ως σκοπό να προασπίζει:

a) το σύστημα της λαϊκής δημοκρατίας και την εξέλιξή του προς τον σοσιαλισμό·

[...].»

- 10 Κατά το άρθρο 53 του ως άνω νομοθετικού διατάγματος οι δικαστές των τακτικών δικαστηρίων διορίζονταν από το Rada Państwa (Κρατικό Συμβούλιο) της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Δικαιοσύνης.

- 11 Δυνάμει του άρθρου 57 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος, κατά την ανάληψη των καθηκόντων του, δικαστής διοριζόμενος από το Κρατικό Συμβούλιο της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας έδιδε όρκο ενώπιον του προέδρου του αρμόδιου δικαστηρίου σύμφωνα με καθορισμένο τύπο, πλην όμως δεν ορκιζόταν εκ νέου σε περίπτωση αλλαγής θέσεως.

- 12 Ο τύπος του όρκου καθοριζόταν με το dekret o rocie ślubowania ministrów, funkcjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego (διάταγμα περί ορκωμοσίας των υπουργών, των δημοσίων υπαλλήλων, των δικαστών και εισαγγελέων, καθώς και των υπαλλήλων των υπηρεσιών δημοσίας ασφαλείας), της 6ης Οκτωβρίου 1948 (Dz. U. του 1948, αριθ. 49, θέση 370). Κατά το άρθρο 1, στοιχείο C, του διατάγματος αυτού, ο δικαστής έδιδε τον εξής όρκο:

«Ορκίζομαι επισήμως να συμβάλλω [...], υπηρετώντας στη θέση δικαστή η οποία μου ανατέθηκε, στον τομέα δραστηριότητάς μου και με όλες μου τις δυνάμεις, στην εδραίωση της ελευθερίας, της κυριαρχίας και της ισχύος του πολωνικού δημοκρατικού κράτους, στο οποίο θα είμαι πάντοτε πιστός· να προασπίζω και να ενισχύω τη δημόσια τάξη η οποία στηρίζεται στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνταγματικές αρχές της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας· να μεριμνώ με αποφασιστικότητα για την τήρηση των διατάξεων του νόμου, αντιμετωπίζοντας ισότιμα όλους τους πολίτες· να ενισχύω τον σεβασμό του δικαίου και την πίστη προς το πολωνικό δημοκρατικό κράτος· να εκπληρώνω με ζήλο και επιμέλεια τις υποχρεώσεις του λειτουργημάτός μου, να απονέμω δικαιοσύνη αμερόληπτα, σύμφωνα με τη συνείδησή μου και σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, τηρώντας το επαγγελματικό απόρρητο, και να καθοδηγούμαι, κατά τη διαδικασία, από τις αρχές της αξιοπρέπειας, της εντιμότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης.»

- 13 Κατά το άρθρο 59, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος της 6ης Φεβρουαρίου 1928 περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων, το Κρατικό Συμβούλιο της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας μπορούσε, κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Δικαιοσύνης, να παύσει από τα καθήκοντά του δικαστή εάν αυτός δεν παρείχε τα εχέγγυα για την προσήκουσα εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχουν οι δικαστές.

Ο νόμος της 20ής Ιουνίου 1985 περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων

- 14 Ο ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (νόμος περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων), της 20ής Ιουνίου 1985 (Dz. U. αριθ. 31, θέση 137), όπως ίσχυε έως τις 29 Δεκεμβρίου 1989, προέβλεπε στο άρθρο 6, παράγραφος 2, τα εξής:

«Οι δικαστές διορίζονται και παύονται από το Κρατικό Συμβούλιο [της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας] κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Δικαιοσύνης.»

- 15 Το άρθρο 59 του νόμου αυτού είχε ως εξής:

«1. Κατά την ανάληψη των καθηκόντων του, ο δικαστής δίδει τον ακόλουθο όρκο ενώπιον του Υπουργού Δικαιοσύνης:

“Ορκίζομαι επισήμως να συμβάλλω, υπηρετώντας στη θέση δικαστή η οποία μου ανατέθηκε, στον τομέα δραστηριότητάς μου και με όλες μου τις δυνάμεις, στην edραίωση της ελευθερίας, της κυριαρχίας και της ανάπτυξης σε όλους τους τομείς της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας, στην οποία θα είμαι πάντοτε πιστός· να προασπίζω την πολιτική, κοινωνική και οικονομική οργάνωσή της, να προασπίζω τα επιτεύγματα των εργαζομένων, τη συλλογική ιδιοκτησία, καθώς και τα δικαιώματα των πολιτών και τα προστατευόμενα από τον νόμο συμφέροντά τους· να μεριμνώ για το λαϊκό κράτος δικαίου και να ενισχύω τη νομική συνείδηση των πολιτών· να εκπληρώνω με ζήλο και επιμέλεια τις υποχρεώσεις του λειτουργήματός μου, να απονέμω δικαιοσύνη αμερόληπτα, σύμφωνα με τη συνείδησή μου και σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, τηρώντας το κρατικό και επαγγελματικό απόρρητο, και να καθοδηγούμαι, κατά τη διαδικασία, από τις αρχές της αξιοπρέπειας, της εντιμότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης”.

[...]

3. Ο δικαστής που τοποθετείται σε άλλη θέση δεν δίδει εκ νέου τον όρκο· η διάταξη αυτή δεν ισχύει για διορισμό σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου [της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας].»

- 16 Το άρθρο 61 του εν λόγω νόμου όριζε τα ακόλουθα:

«1. Το Κρατικό Συμβούλιο [της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας], κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Δικαιοσύνης, παύει δικαστή από τα καθήκοντά του εφόσον αυτός δεν παρέχει τα εχέγγυα για την προσήκουσα εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχουν οι δικαστές. Πριν υποβάλει την πρότασή του, ο Υπουργός Δικαιοσύνης ακούει τις εξηγήσεις του δικαστή, εκτός εάν τούτο δεν είναι δυνατό. [...]

[...]

3. Ο δικαστής χάνει το δικαίωμα ασκήσεως δικαιοδοτικών καθηκόντων μόλις του κοινοποιηθεί η απόφαση περί παύσεώς του.»

Ο νόμος της 12ης Μαΐου 2011 περί του KRS

- 17 Το άρθρο 11, παράγραφοι 1 έως 5, του *ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου), της 12ης Μαΐου 2011 (Dz. U. αριθ. 126 του 2011, θέση 714, στο εξής: νόμος της 12ης Μαΐου 2011 περί του KRS), όριζε τα εξής:

«1. Η ολομέλεια των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου επιλέγει μεταξύ των δικαστών του εν λόγω δικαστηρίου δύο μέλη του Συμβουλίου.

2. Η ολομέλεια των δικαστών του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, από κοινού με τους εκπροσώπους των ολομελειών των διοικητικών περιφερειακών δικαστηρίων, επιλέγει μεταξύ των δικαστών των διοικητικών δικαστηρίων δύο μέλη του Συμβουλίου.

3. Η συνέλευση των εκπροσώπων των ολομελειών των εφετείων επιλέγει, μεταξύ των μελών της, δύο μέλη του Συμβουλίου.

4. Η συνέλευση των εκπροσώπων των ολομελειών των δικαστών εθνικών δικαστηρίων επιλέγει μεταξύ των μελών της οκτώ μέλη του Συμβουλίου.

5. Η συνέλευση των δικαστών των στρατοδικείων επιλέγει, μεταξύ των μελών της, ένα μέλος του Συμβουλίου.»

- 18 Το άρθρο 12 του νόμου αυτού είχε ως ακολούθως:

«1. Οι ολομέλειες των δικαστών των διοικητικών περιφερειακών δικαστηρίων επιλέγουν, μεταξύ των μελών τους, δύο εκπροσώπους.

2. Οι εκπρόσωποι των ολομελειών των δικαστών των διοικητικών δικαστηρίων επιλέγονται το αργότερο τον μήνα που προηγείται της λήξεως της θητείας των μελών του Συμβουλίου, μεταξύ των δικαστών των διοικητικών δικαστηρίων. Οι εκπρόσωποι επιλέγονται για τετραετή θητεία.»

- 19 Το άρθρο 13 του εν λόγω νόμου προέβλεπε τα εξής:

«1. Οι ολομέλειες των δικαστών των εφετείων επιλέγουν τους εκπροσώπους τους μεταξύ των μελών τους για το ένα πέμπτο του αριθμού των δικαστών συγκεκριμένου εφετείου.

2. Οι ολομέλειες των δικαστών των περιφερειακών δικαστηρίων επιλέγουν τους εκπροσώπους τους μεταξύ των μελών τους για το ένα πεντηκοστό του αριθμού των δικαστών περιφερειακού δικαστηρίου.

3. Οι εκπρόσωποι που μνημονεύονται στις παραγράφους 1 και 2 επιλέγονται, το αργότερο τον μήνα που προηγείται της λήξεως της θητείας των μελών του Συμβουλίου, μεταξύ των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων. Οι εκπρόσωποι επιλέγονται για τετραετή θητεία.

[...]»

Ο νόμος περί του KRS

- 20 Ο νόμος της 12ης Μαΐου 2011 περί του KRS τροποποιήθηκε, μεταξύ άλλων, με τον ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (νόμο περί τροποποιήσεως του νόμου περί Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων), της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. του 2018, θέση 3), και από τον ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sąd ó w rowszechnych oraz niektórych innych ustaw (νόμο περί τροποποιήσεως του νόμου περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων και ορισμένων άλλων νόμων), της 20ής Ιουλίου 2018 (Dz. U. του 2018, θέση 1443) (στο εξής: νόμος περί του KRS).
- 21 Το άρθρο 9bis του νόμου περί του KRS ορίζει τα εξής:
- «1. Η Δίαιτα εκλέγει, εκ των δικαστών του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], των τακτικών δικαστηρίων, των διοικητικών δικαστηρίων και των στρατοδικείων, 15 μέλη [του KRS] για κοινή θητεία διάρκειας τεσσάρων ετών.
- [...]»
- 22 Το άρθρο 37, παράγραφος 1, του νόμου αυτού ορίζει τα ακόλουθα:
- «Σε περίπτωση κατά την οποία πλείονες υποψήφιοι υπέβαλαν αίτηση για την κατάληψη θέσεως δικαστή, το [KRS] εξετάζει και αξιολογεί από κοινού όλες τις υποβληθείσες υποψηφιότητες. Στην περίπτωση αυτή, το [KRS] εκδίδει πόρισμα που περιέχει τις αποφάσεις του όσον αφορά την υποβολή προτάσεως διορισμού στη θέση δικαστή, ως προς όλους τους υποψηφίους.»
- 23 Το άρθρο 44 του εν λόγω νόμου προβλέπει τα εξής:
- «1. Μετέχων στη διαδικασία δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] λόγω του παράνομου χαρακτήρα του πορίσματος του [KRS], εκτός αν διαφορετικές διατάξεις ορίζουν άλλως. [...]
- 1a. Στην περίπτωση ατομικών υποθέσεων που αφορούν διορισμό σε θέση δικαστή του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του [Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)]. Στις υποθέσεις αυτές δεν μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)]. Η ασκηθείσα ενώπιον του [Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)] προσφυγή δεν μπορεί να στηρίζεται σε λόγο με τον οποίο προβάλλεται μη προσήκουσα εκτίμηση του ζητήματος αν οι υποψήφιοι πληρούν τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεως όσον αφορά την υποβολή προτάσεως διορισμού σε θέση δικαστή του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)].
- 1b. Σε περίπτωση κατά την οποία κανείς από τους μετέχοντες στη διαδικασία δεν προσέβαλε το πόρισμα που διαλαμβάνεται στο άρθρο 37, παράγραφος 1, στο πλαίσιο των ατομικών υποθέσεων που αφορούν τον διορισμό σε θέση δικαστή του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], το πόρισμα αυτό καθίσταται απρόσβλητο, κατά το μέρος που περιέχει την απόφαση περί υποβολής προτάσεως διορισμού σε θέση δικαστή του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] και κατά το μέρος που περιέχει την απόφαση περί μη υποβολής προτάσεως διορισμού σε θέση δικαστή του ίδιου αυτού δικαστηρίου, όσον αφορά τους μετέχοντες στη διαδικασία οι οποίοι δεν άσκησαν προσφυγή.

2. Η προσφυγή ασκείται διά καταθέσεως στον πρόεδρο [του KRS], εντός προθεσμίας δύο εβδομάδων από της κοινοποίησεως του πορίσματος συνοδευομένου από την αιτιολογία του. [...]

[...]

4. Σε ατομικές υποθέσεις που αφορούν διορισμό σε θέση δικαστή του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], η εκ μέρους του [Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)] ακύρωση του πορίσματος [του KRS] περί μη υποβολής προτάσεως διορισμού σε θέση δικαστή του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] συνεπάγεται ότι γίνεται δεκτή η υποψηφιότητα του μετέχοντος στη διαδικασία πληρώσεως κενής θέσεως δικαστή στο [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] ο οποίος άσκησε προσφυγή, σε θέση για την οποία δεν έχει ακόμη περατωθεί η διαδικασία ενώπιον [του KRS] κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως του [Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)] ή, σε περίπτωση μη διεξαγωγής τέτοιας διαδικασίας, στην επόμενη κενή θέση δικαστή στο [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] η οποία προκηρύσσεται.»

Ο νόμος περί αστικού κώδικα

- 24 Το άρθρο 385¹, παράγραφος 1, του ustawa – Kodeks cywilny (νόμου περί θεσπίσεως του αστικού κώδικα), της 23ης Απριλίου 1964 (Dz. U. του 1964, αριθ. 16), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, προβλέπει τα εξής:

«Οι ρήτρες συμβάσεως συναφθείσας με καταναλωτή που δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως δεν δεσμεύουν τον καταναλωτή σε περίπτωση κατά την οποία καθορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κατά τρόπο αντίθετο προς τα χρηστά ήθη, θίγοντας προδήλως τα συμφέροντά του (αθέμιτες ρήτρες). Η παρούσα διάταξη δεν αφορά τις ρήτρες που καθορίζουν τις κύριες παροχές των συμβαλλομένων μερών, μεταξύ των οποίων καταλέγεται το τίμημα ή η αμοιβή, εφόσον είναι διατυπωμένες άνευ αμφισημίας.»

Ο κώδικας πολιτικής δικονομίας

- 25 Κατά το άρθρο 367 του ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (νόμου περί θεσπίσεως του κώδικα πολιτικής δικονομίας), της 17ης Νοεμβρίου 1964, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: κώδικας πολιτικής δικονομίας):

«1. Κατά αποφάσεως πρωτοβάθμιου δικαστηρίου μπορεί να ασκηθεί έφεση ενώπιον δευτεροβάθμιου δικαστηρίου.

2. Οι εφέσεις κατά αποφάσεως πρωτοδικείου εκδικάζονται από το περιφερειακό πρωτοδικείο, οι δε εφέσεις κατά αποφάσεως του περιφερειακού πρωτοδικείου εκδικάζονται από το [Sąd Apelacyjny (εφετείο, Πολωνία)].

3. Ένα δευτεροβάθμιο δικαστήριο εξετάζει υπόθεση σε τριμελή δικαστικό σχηματισμό. Κεκλεισμένων των θυρών, το δικαστήριο αποφαινεται σε μονομελή σχηματισμό, εξαιρουμένης της εκδόσεως της αποφάσεως.»

26 Το άρθρο 379 του κώδικα αυτού προβλέπει τα εξής:

«Η διαδικασία είναι άκυρη:

[...]

4) εάν η σύνθεση του επιληφθέντος της υποθέσεως δικαστηρίου αντιβαίνει στις διατάξεις του νόμου ή εάν αυτοδικαίως εξαιρεθείς δικαστής μετείχε στην εκδίκαση της υποθέσεως: [...]»

27 Το άρθρο 398³ του ίδιου κώδικα ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ο διάδικος μπορεί να στηρίξει αίτηση αναιρέσεως στους ακόλουθους λόγους:

[...]

2) παράβαση των δικονομικών διατάξεων εφόσον η πλημμέλεια αυτή μπορούσε να έχει πραγματική επίπτωση στην έκβαση της δίκης.»

28 Κατά το άρθρο 398¹³, παράγραφος 1, του κώδικα πολιτικής δικονομίας, «το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] εξετάζει την αίτηση αναιρέσεως εντός των ορίων των αιτημάτων [petitum] και των λόγων αναιρέσεως: εντός των ορίων των αιτημάτων, πάντως, λαμβάνει αυτεπαγγέλτως υπόψη την ακυρότητα της διαδικασίας».

29 Το άρθρο 398¹⁵ του κώδικα αυτού ορίζει τα εξής:

«1. Οσάκις δέχεται αίτηση αναιρέσεως, το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] αναιρεί εν όλω ή εν μέρει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και αναπέμπει την υπόθεση προς επανεξέταση ενώπιον του δικαστηρίου που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ή σε άλλο δικαστήριο της ίδιας βαθμίδας. [...]

2. Σε περίπτωση αναπομπής της υποθέσεως προς επανεξέταση, το δικαστήριο εκδικάζει την υπόθεση με διαφορετικό δικαστικό σχηματισμό.»

30 Το άρθρο 401 του κώδικα πολιτικής δικονομίας προβλέπει τα εξής:

«Είναι δυνατόν να ζητηθεί επανάληψη της διαδικασίας λόγω ακυρότητας:

1) εάν μετείχε στον δικαστικό σχηματισμό μη εξουσιοδοτημένο πρόσωπο ή εάν αποφάνθηκε επί της υποθέσεως δικαστής που είχε εξαιρεθεί αυτοδικαίως, ο δε διάδικος δεν είχε τη δυνατότητα να προβάλει την εξαίρεση πριν η απόφαση περιβληθεί την ισχύ του δεδικασμένου.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

31 Με αγωγή της 28ης Φεβρουαρίου 2017, την οποία κατέθεσαν στις 3 Μαρτίου 2017 ενώπιον του Sąd Okręgowy w Świdnicy (πρωτοδικείου περιφέρειας Świdnica, Πολωνία), οι BN, DM και EN ζήτησαν να υποχρεωθεί η Getin Noble Bank να τους καταβάλει αλληλεγγύως και εις ολόκληρον το ποσό των 175 107,10 πολωνικών ζλότυ (PLN) (περίπου 39 485 ευρώ), πλέον νόμιμων τόκων

υπερημερίας, προβάλλοντας καταχρηστικότητα του προβλεπόμενου σε σύμβαση ενυπόθηκου δανείου μηχανισμού για τον υπολογισμό του ποσού του δανείου σε αξία αλλοδαπού νομίσματος, συγκεκριμένα δε του ελβετικού φράγκου (CHF), καθώς και καταχρηστικότητα της ρήτρας περί ολοκληρωμένης ασφαλιστικής καλύψεως σε περίπτωση αρνήσεως συστάσεως υποθήκης κατά τους πρώτους τρεις μήνες του δανείου.

- 32 Με απόφαση της 21ης Αυγούστου 2018, το ως άνω δικαστήριο υποχρέωσε την Getin Noble Bank να καταβάλει στους ενάγοντες και νυν αναιρεσειόντες της κύριας δίκης το συνολικό ποσό των 16 120,12 PLN (περίπου 3 634 ευρώ), πλέον νόμιμων τόκων υπερημερίας, και χαρακτήρισε ως αθέμιτες τις συμβατικές ρήτρες της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης συμβάσεως δανείου, οι οποίες επέτρεπαν στην τράπεζα να καθορίζει αυθαίρετα την ισοτιμία του ελβετικού φράγκου, αντί να λάβει υπόψη τη μέση συναλλαγματική ισοτιμία που είχε καθορίσει η Narodowy Bank Polski (Εθνική Τράπεζα της Πολωνίας), χωρίς, ωστόσο, να ακυρώσει στο σύνολό του τον μηχανισμό υπολογισμού σε αξία αλλοδαπού νομίσματος.
- 33 Οι αναιρεσειόντες της κύριας δίκης άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείου Wrocław, Πολωνία). Με απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019, το εν λόγω δικαστήριο επικύρωσε την εφεσιβαλλόμενη απόφαση.
- 34 Οι αναιρεσειόντες της κύριας δίκης άσκησαν αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), με την οποία υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η εν λόγω απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 385¹ του νόμου περί θεσπίσεως αστικού κώδικα, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, καθόσον δεν αναγνωρίζει ότι ο καταχρηστικός χαρακτήρας της ρήτρας περί υπολογισμού σε αξία αλλοδαπού νομίσματος που προβλέπεται στην επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση καθιστά συνολικά ανεφάρμοστο μεταξύ των συμβαλλομένων μερών τον προβλεπόμενο στη σύμβαση σχετικό μηχανισμό.
- 35 Στο πλαίσιο της εξετάσεως του παραδεκτού της αιτήσεως αναίρέσεως, το αιτούν δικαστήριο, απαρτιζόμενο από έναν δικαστή του πολιτικού τμήματος του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία), επισημαίνει ότι, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13, τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν τη δυνατότητα ασκήσεως μέσω έννομης προστασίας, διοικητικής ή δικαστικής φύσεως, προκειμένου να κριθεί αν συμβατικές ρήτρες είναι καταχρηστικές και ότι το πολωνικό δίκαιο προβλέπει ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η δυνατότητα αυτή παρέχεται με ένδικο βοήθημα. Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το εθνικό όργανο που εξετάζει τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικών ρητρών πρέπει να πληροί όλες τις προϋποθέσεις προκειμένου να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «δικαστήριο», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης.
- 36 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο δικαστικός σχηματισμός του Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείου Wrocław) που εξέδωσε την απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019 κατά της οποίας ασκήθηκε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), αποτελούνταν από τρεις δικαστές, ήτοι τους FO, GP και HK, των οποίων η ανεξαρτησία θα μπορούσε να τεθεί υπό αμφισβήτηση, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων που σχετίζονται με τον διορισμό τους ως δικαστικών λειτουργών.
- 37 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει καταρχάς ότι ο FO διορίσθηκε αρχικώς στο δικαστικό σώμα δυνάμει αποφάσεως του Κρατικού Συμβουλίου της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας, της 9ης Μαρτίου 1978, εν συνεχεία ότι ο εν λόγω δικαστής διορίσθηκε σε θέση δικαστή Sąd Wojewódzki (δικαστηρίου βοεβοδίας, Πολωνία) με απόφαση του Κρατικού Συμβουλίου της

Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας, της 18ης Απριλίου 1984, και, τέλος, ότι διορίστηκε ως δικαστής στο Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείο Wrocław) με απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας της 23ης Ιανουαρίου 1998, η οποία εκδόθηκε κατόπιν προτάσεως του KRS. Οι GP και HK διορίστηκαν ως δικαστές στο Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείο Wrocław) με αποφάσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας της 12ης Μαρτίου 2015 και της 16ης Απριλίου 2012, αντιστοίχως.

- 38 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, ως εκ τούτου, ο FO διορίστηκε για πρώτη φορά σε θέση δικαστή σε χρονικό διάστημα κατά τον οποίο η Λαϊκή Δημοκρατία της Πολωνίας (στο εξής: ΛΔΠ) ήταν κομμουνιστικό κράτος και εκτιμά ότι ο μεταγενέστερος διορισμός του σε θέση δικαστή του Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείου Wrocław) αποτελούσε συνέπεια προγενέστερης αποφάσεως ληφθείσας από μη δημοκρατικά και μη αμερόληπτα όργανα. Επιπλέον, μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος της ΛΔΠ, δεν πραγματοποιήθηκε κανένας έλεγχος όσον αφορά την τήρηση, κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου κατά την οποία το συγκεκριμένο καθεστώς κατείχε την εξουσία, της αρχής της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης από τους δικαστές που είχε διορίσει το εν λόγω καθεστώς.
- 39 Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει επίσης ότι το 1998, κατά τον διορισμό του FO στο Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείο Wrocław), οι αποφάσεις του KRS όχι μόνον δεν ήταν αιτιολογημένες, αλλά, επιπλέον, δεν ήταν δεκτικές ένδικης προσφυγής.
- 40 Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), με απόφαση της 20ής Ιουνίου 2017, διαπίστωσε ότι, από το 2000 έως το 2018, το KRS δεν λειτουργούσε με διαφάνεια και ότι η σύνθεση των τμημάτων του αντέβαινε στο Σύνταγμα. Κατά το αιτούν δικαστήριο, όμως, οι GP και HK διορίστηκαν ως δικαστές του Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείου Wrocław) κατά το χρονικό διάστημα αυτό.
- 41 Στο ως άνω πλαίσιο, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν, προκειμένου να διασφαλισθεί ο σεβασμός του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, οφείλει να εξετάσει αυτεπαγγέλτως εάν ο δικαστικός σχηματισμός του Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείου Wrocław) που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, τούτο δε παρά τις πολωνικές συνταγματικές διατάξεις που διασφαλίζουν την ισοβιότητα των δικαστών.
- 42 Κατά το αιτούν δικαστήριο, τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που συνδέονται με τον διορισμό δικαστή πρέπει να εξετάζονται, σε κάθε στάδιο της ένδικης διαδικασίας, προκειμένου να διαπιστωθεί η ανεξαρτησία του δικαστικού σχηματισμού στον οποίο μετέχει ο συγκεκριμένος δικαστής. Επομένως, η εκτίμηση της τηρήσεως των απαιτήσεων περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας πρέπει να πραγματοποιείται *in concreto*, ήτοι λαμβανομένων υπόψη των ενδεχόμενων επιπτώσεων του τρόπου διορισμού των δικαστών στην υπό κρίση υπόθεση.
- 43 Συγκεκριμένα, κατά το αιτούν δικαστήριο, εάν η ανεξαρτησία ενός δικαστηρίου ή η νομιμότητα του διορισμού δικαστή έπρεπε να εκτιμώνται *in abstracto*, δηλαδή χωρίς να εξετάζεται αν η διαδικασία διορισμού του οικείου δικαστή είναι δυνατόν να έχει επιπτώσεις στην εκδικαζόμενη υπόθεση, τούτο θα καθιστούσε δυνατή την καταστρατήγηση των κανόνων περί ισοβιότητας των δικαστών, οι οποίοι θεσπίζονται καταρχήν με συνταγματικές διατάξεις. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η αμφισβήτηση της νομιμότητας του διορισμού δικαστή είναι καταρχήν αδύνατη υπό το πρίσμα του Συντάγματος και της πολωνικής συνταγματικής νομολογίας.

- 44 Επομένως, κατά το αιτούν δικαστήριο, μόνον η *in concreto* εξέταση των «ατομικών χαρακτηριστικών» του δικαστή, όπως η θέση του όσον αφορά ζητήματα δεοντολογίας, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της ανεξαρτησίας του, καθιστά δυνατή τη διαφύλαξη της εμπιστοσύνης των πολιτών στα δικαιοδοτικά όργανα.
- 45 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά όμως ότι, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982), επιτρέπεται μόνον *in abstracto* εκτίμηση περί της ανεξαρτησίας δικαστηρίου ή της νομιμότητας του διορισμού δικαστή.
- 46 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, με απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) συμμορφώθηκε προς την ως άνω απόφαση του Δικαστηρίου και έκρινε, αφενός, ότι το KRS δεν αποτελούσε όργανο αμερόληπτο και ανεξάρτητο από τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία και, αφετέρου, ότι το πειθαρχικό τμήμα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαστήριο κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης ή του εθνικού δικαίου.
- 47 Στις 23 Ιανουαρίου 2020 το πολιτικό και το ποινικό τμήμα, καθώς και το τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφαλίσεως του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) εξέδωσαν, χωρίς τη συμμετοχή του δικαστή από τον οποίο συγκροτείται εν προκειμένω το αιτούν δικαστήριο, κοινή απόφαση επικυρώνουσα τη νομολογία η οποία απορρέει από την απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019 που μνημονεύθηκε στην προηγούμενη σκέψη.
- 48 Ωστόσο, η ως άνω απόφαση αντιφάσκει, κατά τον εν λόγω δικαστή, προς άλλη απόφαση, της 8ης Ιανουαρίου 2020, η οποία έχει επίσης δεσμευτική ισχύ και εκδόθηκε από το τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του ίδιου δικαστηρίου. Από την τελευταία αυτή απόφαση προκύπτει, αφενός, ότι, οσάκις το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) επιλαμβάνεται προσφυγής κατά πορίσματος του KRS που αφορά υποψήφιο για θέση δικαστή, οφείλει να εξετάσει εάν το KRS είναι ανεξάρτητο υπό το πρίσμα της αποφάσεως της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982), και, αφετέρου, ότι το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) μπορεί να ακυρώσει τέτοιο πόρισμα του KRS μόνον σε δύο περιπτώσεις, συγκεκριμένα δε εάν ο προσφεύγων αποδείξει ότι η μεροληψία του KRS είχε αντίκτυπο στο περιεχόμενο του επίμαχου πορίσματος ή, σε περίπτωση κατά την οποία ο οικείος δικαστής έχει ήδη διορισθεί και λαμβανομένης υπόψη της εκ του Συντάγματος απαγορεύσεως εκτιμήσεως του κύρους πράξεως διορισμού δικαστή, εάν ο προσφεύγων αποδείξει ότι το δικαστήριο στο οποίο υπηρετεί ο οικείος δικαστής δεν είναι αμερόληπτο και ανεξάρτητο.
- 49 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχουν το άρθρο 2, το άρθρο 4, παράγραφος 3, το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, καθώς και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, [πρώτο και δεύτερο εδάφιο], του [Χάρτη] και με το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και το άρθρο 38 του Χάρτη, και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας [93/13], την έννοια ότι αποτελεί ανεξάρτητο, αμερόληπτο και παρέχον τα απαραίτητα εχέγγυα δικαστήριο, κατά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το όργανο στο οποίο τη σύνθεση μετέχει πρόσωπο διορισθέν στη θέση δικαστή είτε για πρώτη φορά είτε εκ νέου (σε ανώτερο δικαστήριο) από πολιτικό όργανο της εκτελεστικής εξουσίας κράτους με ολοκληρωτικό, αντιδημοκρατικό, κομμουνιστικό σύστημα εξουσίας [ήτοι το Κρατικό Συμβούλιο της Λαϊκής

Δημοκρατίας της Πολωνίας] κατόπιν πρότασης του Υπουργού Δικαιοσύνης του κράτους αυτού, λαμβανομένων συγκεκριμένα υπόψη [...] της έλλειψης διαφάνειας των κριτηρίων του διορισμού, [...] της δυνατότητας παύσης του δικαστή ανά πάσα στιγμή, [...] του γεγονότος ότι στη διαδικασία διορισμού δεν συμμετέχουν ούτε τα όργανα της δικαστικής αυτοδιοίκησης, αλλά ούτε [...] αρμόδια όργανα της κρατικής εξουσίας που προέκυψαν από δημοκρατικές εκλογές, γεγονός που θα μπορούσε να κλονίσει την εμπιστοσύνη που πρέπει να εμπνέει το δικαστικό σύστημα σε μια δημοκρατική κοινωνία;

- 2) Έχει σημασία για την επίλυση του ζητήματος που εκτίθεται στο [πρώτο ερώτημα] το γεγονός ότι ο διορισμός προσώπου στη θέση δικαστή σε διαδοχικές θέσεις (σε ανώτερα δικαστήρια) κατέστη δυνατός μέσω αναγνώρισης προσήκουσας περιόδου εργασίας (προϋπηρεσίας) και κατόπιν αξιολόγησης της εργασίας στη θέση στην οποία το πρόσωπο αυτό διορίστηκε τουλάχιστον για πρώτη φορά από το πολιτικό όργανο στο οποίο αναφέρεται το [πρώτο ερώτημα] και βάσει της διαδικασίας που περιγράφεται στο ερώτημα αυτό, γεγονός που θα μπορούσε να κλονίσει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει το δικαστικό σύστημα σε μια δημοκρατική κοινωνία;
- 3) Έχει σημασία για την επίλυση του ζητήματος που εκτίθεται στο [πρώτο ερώτημα] το γεγονός ότι προϋπόθεση για τον διορισμό προσώπου στη θέση δικαστή σε διαδοχικές θέσεις [σε ανώτερα δικαστήρια, με την εξαίρεση του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] δεν ήταν η δόση όρκου για τήρηση των αξιών της δημοκρατικής κοινωνίας, αλλά η ανάληψη από τον ενδιαφερόμενο, κατά τον πρώτο του διορισμό, της υπόσχεσης να προστατεύει το πολιτικό καθεστώς κομμουνιστικού κράτους και το λεγόμενο “λαϊκό κράτος δικαίου”, γεγονός που θα μπορούσε να κλονίσει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει το δικαστικό σύστημα σε μια δημοκρατική κοινωνία;
- 4) Έχουν το άρθρο 2, το άρθρο 4, παράγραφος 3, το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, καθώς και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, [πρώτο και δεύτερο εδάφιο], του Χάρτη και με το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και το άρθρο 38 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13, την έννοια ότι αποτελεί ανεξάρτητο, αμερόληπτο και παρέχον τα απαραίτητα εχέγγυα δικαστήριο, κατά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το όργανο στο οποίο τη σύνθεση μετέχει πρόσωπο διορισθέν στη θέση δικαστή είτε για πρώτη φορά είτε εκ νέου (σε ανώτερο δικαστήριο) κατά κατάφωρη παραβίαση των συνταγματικών διατάξεων κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω της κάλυψης με τρόπο αντίθετο προς το Σύνταγμα κράτους μέλους των θέσεων του οργάνου που επέλεξε το πρόσωπο αυτό ως υποψήφιο για τον ακόλουθο διορισμό του στη θέση δικαστή [ήτοι του Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου)], όπως κρίθηκε από συνταγματικό δικαστήριο κράτους μέλους της [...] Ένωσης, γεγονός που θα μπορούσε κατά συνέπεια να κλονίσει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει το δικαστικό σύστημα σε μια δημοκρατική κοινωνία;
- 5) Έχουν το άρθρο 2, το άρθρο 4, παράγραφος 3, το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, καθώς και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, [πρώτο και δεύτερο εδάφιο], του Χάρτη και με το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και το άρθρο 38 του Χάρτη, και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 την έννοια ότι αποτελεί ανεξάρτητο, αμερόληπτο και παρέχον τα απαραίτητα εχέγγυα δικαστήριο, κατά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το όργανο στο οποίο τη σύνθεση μετέχει πρόσωπο διορισθέν στη θέση δικαστή είτε για πρώτη φορά είτε εκ νέου (σε ανώτερο δικαστήριο), το οποίο επελέγη ως υποψήφιο για τον διορισμό του στην εν λόγω θέση σύμφωνα με διαδικασία διεξαχθείσα ενώπιον του οργάνου αξιολόγησης των υποψηφίων [του Krajowa Rada

Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου)], λαμβανομένου υπόψη ότι η διαδικασία αυτή δεν πληρούσε τα κριτήρια της δημοσιότητας και της διαφάνειας των κανόνων επιλογής υποψηφίων, γεγονός που θα μπορούσε να κλονίσει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει το δικαστικό σύστημα σε μια δημοκρατική κοινωνία;

- 6) Έχουν το άρθρο 2, το άρθρο 4, παράγραφος 3, το άρθρο 6, παράγραφος 3, καθώς και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, [πρώτο και δεύτερο εδάφιο], του Χάρτη και με το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και το άρθρο 38 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 την έννοια ότι το δικαστήριο του τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης [το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] υποχρεούται, για την εξασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από πωλητές και προμηθευτές με καταναλωτές, να αξιολογεί αυτεπαγγέλτως σε κάθε στάδιο της δίκης εάν:
- α) το δικαστήριο για το οποίο γίνεται λόγος στο πρώτο και το τέταρτο ερώτημα πληροί τα κριτήρια ανεξάρτητου και αμερόληπτου και παρέχοντας τα απαραίτητα εχέγγυα δικαστηρίου, κατά την έννοια του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανεξάρτητα από την επιρροή που μπορεί να έχει η αξιολόγηση των αναφερόμενων στα ερωτήματα αυτά κριτηρίων στο περιεχόμενο της απόφασης όσον αφορά τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας και, επιπλέον,
 - β) η διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου που αναφέρεται στο πρώτο και το τέταρτο ερώτημα είναι έγκυρη;
- 7) Έχουν το άρθρο 2, το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, καθώς και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, [πρώτο και δεύτερο εδάφιο], του Χάρτη και με το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και το άρθρο 38 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13, την έννοια ότι οι συνταγματικές διατάξεις κράτους μέλους της [...] Ένωσης περί οργάνωσης των δικαστηρίων ή διορισμού των δικαστών οι οποίες καθιστούν αδύνατη την εκτίμηση της εγκυρότητας του διορισμού δικαστή ενδέχεται, κατά το δίκαιο της [...] Ένωσης, να εμποδίζουν τη διαπίστωση της έλλειψης ανεξαρτησίας του δικαστηρίου ή του δικαστή που μετέχει στη σύνθεσή του, εξαιτίας των περιστάσεων που μνημονεύονται στο πρώτο έως πέμπτο ερώτημα;»

Επί του αιτήματος υπαγωγής στην ταχεία διαδικασία και του ευεργετήματος της κατά προτεραιότητα εκδικάσεως

- 50 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο την υπαγωγή της υπό κρίση υποθέσεως στην ταχεία διαδικασία του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, εξέθεσε ότι η κίνηση της ζητούμενης διαδικασίας δικαιολογούνταν, κατ' ουσίαν, όχι μόνο προκειμένου να εκτιμηθεί η νομιμότητα της ενώπιον του αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αλλά και από την ανάγκη να διαπιστωθεί αν είναι θεμιτή η αμφισβήτηση της νομιμότητας, από απόψεως του δικαίου της Ένωσης, του προβλεπόμενου από το Σύνταγμα καθεστώτος πολλών Πολωνών δικαστών και, ως εκ τούτου, από την ανάγκη να διαπιστωθούν ο χαρακτήρας και τα αποτελέσματα των αποφάσεων τις οποίες εξέδωσαν δικαστικοί σχηματισμοί συγκείμενοι από τους δικαστές αυτούς. Επιπλέον, η υπαγωγή στη συγκεκριμένη διαδικασία δικαιολογείται από το ότι η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση θα μπορούσε να συμπληρώσει την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο αντιφάσεων μεταξύ του Συντάγματος και του δικαίου της Ένωσης, όπως ερμηνεύθηκε με την απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του

πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982), και των αποφάσεων των πολωνικών δικαστηρίων που εκδόθηκαν βάσει της αποφάσεως αυτής.

- 51 Το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι, κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου ή, σε εξαιρετική περίπτωση, αυτεπαγγέλτως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί να αποφασίσει, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής σε ταχεία διαδικασία, όταν η φύση της υποθέσεως απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν.
- 52 Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, ότι η εν λόγω ταχεία διαδικασία αποτελεί δικονομικό μέσο για την αντιμετώπιση εξαιρετικά επείγουσας περιπτώσεως. Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι η ταχεία διαδικασία μπορεί να μην εφαρμόζεται όταν ο ευαίσθητος και σύνθετος χαρακτήρας των νομικών ζητημάτων που εγείρει μια υπόθεση συμβιβάζεται δυσχερώς με την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής, ιδίως όταν δεν κρίνεται σκόπιμη η σύντμηση της έγγραφης διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου (απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 103 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 53 Εν προκειμένω, με απόφαση της 8ης Μαΐου 2020, αφού άκουσε τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου απέρριψε την αίτηση υπαγωγής της υπό κρίση υποθέσεως στην ταχεία διαδικασία. Πράγματι, μολονότι δεν υφίσταται, καταρχήν, συσχέτιση μεταξύ του βαθμού δυσκολίας μιας υποθέσεως και της ανάγκης επείγουσας εκδικάσεώς της, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο ευαίσθητος και σύνθετος χαρακτήρας των νομικών ζητημάτων που εγείρει η υπό κρίση υπόθεση συμβιβάζεται δυσχερώς με την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας (βλ., κατ' αναλογία, διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 2017, Weiss κ.λπ., C-493/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:792, σκέψη 13). Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η απόφαση περί παραπομπής περιήλθε στο Δικαστήριο σχεδόν τρεις μήνες μετά την έκδοσή της, στοιχείο που καταδεικνύει ότι η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά εξαιρετικά επείγουσα περίπτωση.
- 54 Λαμβανομένων, πάντως, υπόψη των εκτιμήσεων του αιτούντος δικαστηρίου, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε στις 8 Μαΐου 2020 την εκδίκαση της υπό κρίση υποθέσεως κατά προτεραιότητα, δυνάμει του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Επί του αιτήματος επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας

- 55 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 29 Δεκεμβρίου 2021, η Πολωνική Κυβέρνηση ζήτησε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.
- 56 Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, η εν λόγω κυβέρνηση προέβαλε ότι, με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2020, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) αναίρεσε απόφαση του ίδιου δικαστηρίου, η οποία είχε, όμως, εκδοθεί από διαφορετικό δικαστικό σχηματισμό, με το σκεπτικό, μεταξύ άλλων, ότι δεν υπήρχε καμία εγγύηση ότι ο συγκεκριμένος δικαστικός σχηματισμός αυτός παρείχε τα εχέγγυα ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που απαιτούνται από τα δικαστήρια. Κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, το περιεχόμενο της αποφάσεως εκείνης και οι εξ

αυτής απορρέουσες συνέπειες ενισχύουν τα επιχειρήματα που έχει ήδη προβάλει ενώπιον του Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση και, κατά συνέπεια, πρέπει να εξετασθούν στο πλαίσιο στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως.

- 57 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι το Δικαστήριο μπορεί ανά πάσα στιγμή, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς, ή όταν ένας διάδικος, μετά τη λήξη της διαδικασίας αυτής, επικαλείται νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της αποφάσεως του Δικαστηρίου.
- 58 Εν προκειμένω όμως, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, εκτιμά ότι, κατά το πέρασ της έγγραφης διαδικασίας και της επ' ακροατηρίου συζητήσεως που διεξήχθη ενώπιόν του, έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί επί της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Επισημαίνει δε ότι από την υποβληθείσα από την Πολωνική Κυβέρνηση αίτηση επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας δεν προκύπτει κανένα νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει επιρροή επί της αποφάσεως που καλείται να εκδώσει το Δικαστήριο.
- 59 Πράγματι, η Πολωνική Κυβέρνηση δεν υποστηρίζει ότι η απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2020 του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) ασκεί οποιαδήποτε επιρροή στη διαδικασία της κύριας δίκης. Υποστηρίζει απλώς ότι το σκεπτικό της συγκεκριμένης αποφάσεως «ενισχύει τα επιχειρήματα» που έχει ήδη προβάλει η εν λόγω κυβέρνηση ενώπιον του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως.
- 60 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 61 Ο Rzecznik Praw Obywatelskich (Συνήγορος του Πολίτη, Πολωνία) υποστηρίζει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη λόγω πλημμελιών τις οποίες ενέχει ο διορισμός στο δικαστικό σώμα του δικαστή από τον οποίο συγκροτείται το αιτούν δικαστήριο και των αμφιβολιών που μπορούν ευλόγως να προκληθούν όσον αφορά την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του.
- 62 Ο Πολωνός Συνήγορος του Πολίτη υποστηρίζει συναφώς, κατά πρώτον, ότι, εν προκειμένω, ο συγκεκριμένος δικαστής δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «δικαστήριο», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης. Η φύση και η σοβαρότητα των πλημμελιών που ενέχει ο διορισμός στο δικαστικό σώμα του δικαστή από τον οποίο συγκροτείται το αιτούν δικαστήριο κατέστησαν ανενεργή τη διαδικασία διορισμού και, ως εκ τούτου, στερούν από τον δικαστή την ιδιότητα του δικαιοδοτικού οργάνου. Συγκεκριμένα, οι πλημμέλειες αυτές είναι τέτοιες ώστε να μην μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο εν λόγω δικαστής συνιστά δικαστήριο εγκύρως συσταθέν, το οποίο πληροί το κριτήριο περί δικαστηρίου «που έχει [...] συσταθεί νομίμως».
- 63 Κατά δεύτερον, ο Πολωνός Συνήγορος του Πολίτη υποστηρίζει ότι, κατόπιν της εκτιμήσεως του συνόλου των νομικών και πραγματικών περιστάσεων που συνδέονται με τη διαδικασία διορισμού του δικαστή από τον οποίο συγκροτείται το αιτούν δικαστήριο, δεν εξαλείφεται κάθε εύλογη αμφιβολία ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του συγκεκριμένου δικαστή.

- 64 Συνεπώς, κατά τον Πολωνό Συνήγορο του Πολίτη, ο δικαστής από τον οποίο συγκροτείται το αιτούν δικαστήριο δεν πληροί τα δύο ουσιώδη κριτήρια για να έχει τον χαρακτήρα «δικαστηρίου», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, δηλαδή να έχει συσταθεί νομίμως και να είναι ανεξάρτητο και αμερόληπτο. Το γεγονός ότι οι απαιτήσεις αυτές δεν πληρούνται, είτε σωρευτικώς είτε διαζευτικώς, αρκεί για να διαπιστωθεί ότι το αιτούν δικαστήριο δεν έχει το δικαίωμα να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας την οποία προβλέπει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ.
- 65 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χωρίς να διατείνεται ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη, επισημαίνει ότι η πράξη διορισμού του δικαστή από τον οποίο συγκροτείται το αιτούν δικαστήριο στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) στηριζόταν σε πόρισμα του KRS της 28ης Αυγούστου 2018. Μολονότι, όμως, η εκτέλεση του πορίσματος αυτού ανεστάλη με διατάξεις του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 27ης Σεπτεμβρίου και της 8ης Οκτωβρίου 2018, εντούτοις, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας διόρισε τον συγκεκριμένο δικαστή στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο). Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή φρονεί ότι εγείρονται αμφιβολίες ως προς το αν ο εν λόγω δικαστής πληροί την απαίτηση περί «δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη.
- 66 Συναφώς, υπενθυμίζεται καταρχάς ότι, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο, προκειμένου να εκτιμήσει αν το αιτούν όργανο είναι «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο δίκαιο της Ένωσης, λαμβάνει υπόψη μια σειρά στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (αποφάσεις της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 16ης Νοεμβρίου 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim κ.λπ., C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931, σκέψη 42).
- 67 Εν προκειμένω, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκε από το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), το οποίο, δεδομένου ότι πρέπει να αποφανθεί *in limine litis* επί του παραδεκτού της αιτήσεως αναιρέσεως που μνημονεύεται στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, υποχρεούται, βάσει του εθνικού δικαίου, να εξετάσει προς τούτο τον σύννομο χαρακτήρα της συνθέσεως του δικαστικού σχηματισμού που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.
- 68 Δεν αμφισβητείται ότι το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), αυτό καθεαυτό, πληροί τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως. Αυτό που αμφισβητείται εν προκειμένω από τον Πολωνό Συνήγορο του Πολίτη είναι το αν ο συγκεκριμένος δικαστής, δικάζων ως μόνο μέλος του σχηματισμού που υπέβαλε στο Δικαστήριο την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται προκειμένου ένα όργανο να δύναται να χαρακτηριστεί ως «δικαστήριο», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 69 Εφόσον, όμως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προέρχεται από εθνικό δικαστήριο, τεκμαίρεται ότι το συγκεκριμένο δικαστήριο πληροί τις ως άνω απαιτήσεις, οι οποίες υπομνήσθηκαν στη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως, ανεξαρτήτως της συγκεκριμένης συνθέσεώς του.

- 70 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο προδικαστικής διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, δεν απόκειται στο Δικαστήριο, λαμβανομένης υπόψη της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτού και του εθνικού δικαστηρίου, να διακριβώσει αν η απόφαση περί παραπομπής εκδόθηκε σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί οργανώσεως των δικαστηρίων και με τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες. Συνεπώς, το Δικαστήριο δεσμεύεται από την απόφαση περί παραπομπής που εξέδωσε δικαστήριο κράτους μέλους, εφόσον η απόφαση αυτή δεν έχει εξαφανιστεί διά της ασκήσεως μέσου ένδικης προστασίας που ενδεχομένως προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο (αποφάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1982, *Reina*, 65/81, EU:C:1982:6, σκέψη 7, και της 16ης Νοεμβρίου 2021, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim* κ.λπ., C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931, σκέψη 44).
- 71 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο ακρογωνιαίος λίθος του δικαιοδοτικού συστήματος που καθιερώνεται με τις Συνθήκες είναι η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία, καθιερώνοντας τον διάλογο σε επίπεδο δικαιοδοτικών οργάνων μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών, αποσκοπεί στη διασφάλιση της ενότητας της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, καθιστώντας, επομένως, δυνατή τη διασφάλιση της συνοχής, της πλήρους αποτελεσματικότητάς του και της αυτονομίας του, καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, *A.B.* κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 72 Το τεκμήριο που μνημονεύθηκε στη σκέψη 69 της παρούσας αποφάσεως μπορεί, πάντως, να ανατραπεί σε περίπτωση κατά την οποία από αμετάκλητη δικαστική απόφαση, εκδοθείσα από εθνικό ή διεθνές δικαστήριο, προκύπτει ότι το δικαιοδοτικό όργανο που υπέβαλε την αίτηση δεν έχει την ιδιότητα ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευόμενου με γνώμονα το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη.
- 73 Εν προκειμένω, καθόσον το Δικαστήριο δεν είχε λάβει γνώση, κατά τον χρόνο περατώσεως της προφορικής διαδικασίας, περί του ότι έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση κατά του δικαστή από τον οποίο συγκροτείται το αιτούν δικαστήριο, οι πλημμέλειες που ενδεχομένως ενείχε η εθνική διαδικασία διορισμού του δεν μπορούν να έχουν ως συνέπεια το απαράδεκτο της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.
- 74 Πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το τεκμήριο που μνημονεύθηκε στη σκέψη 69 της παρούσας αποφάσεως ισχύει αποκλειστικώς για την εκτίμηση του παραδεκτού των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως, στο πλαίσιο του άρθρου 267 ΣΛΕΕ. Εξ αυτού δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι συνθήκες διορισμού των δικαστών που συγκροτούν το αιτούν δικαστήριο πληρούν κατ' ανάγκην τα εχέγγυα προσβάσεως σε ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ ή του άρθρου 47 του Χάρτη.
- 75 Τέλος, διευκρινίζεται, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 77 των προτάσεών του, ότι διαφορετική εκτίμηση από εκείνη που απορρέει από τις σκέψεις 68 έως 74 της παρούσας αποφάσεως θα μπορούσε να επιβάλλεται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες, πέραν της προσωπικής καταστάσεως του δικαστή ή των δικαστών που υποβάλλουν επισήμως αίτηση δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, άλλα στοιχεία έχουν αντίκτυπο στη λειτουργία του αιτούντος δικαστηρίου στη σύνθεση του οποίου μετέχουν οι δικαστές αυτοί και συντείνουν, επομένως, στην προσβολή της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας του εν λόγω δικαστηρίου.

- 76 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου, του δευτέρου, του τρίτου, του τετάρτου και του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 77 Το πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 2, του άρθρου 4, παράγραφος 3, του άρθρου 6, παράγραφοι 1 και 3, και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη και το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και το άρθρο 38 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13.
- 78 Εντούτοις, από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής προκύπτει ότι τα ερωτήματα αυτά αφορούν, κατ' ουσίαν, την ερμηνεία της αρχής της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας των δικαστηρίων, η οποία απορρέει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη. Εξάλλου, παρατηρείται ότι το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 προβλέπει, κατ' ουσίαν, ότι οι καταναλωτές μπορούν να θέτουν τέρμα στην εκ μέρους επαγγελματία χρήση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές, ιδίως προσφεύγοντας στα αρμόδια δικαστήρια, και ότι η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά, μεταξύ άλλων, την αναγνώριση του καταχρηστικού χαρακτήρα συμβατικών ρητρών.
- 79 Υπό τις συνθήκες αυτές, το πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα πρέπει να εξετασθούν με γνώμονα αποκλειστικώς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13.

Επί του πρώτου, του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 80 Με το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί εάν το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στον χαρακτηρισμό ως ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου του δικαστικού σχηματισμού ενός δικαστηρίου κράτους μέλους στον οποίο μετέχει δικαστής ο οποίος διορίστηκε αρχικώς στο δικαστικό σώμα ή μεταγενέστερα σε ανώτερο δικαστήριο δυνάμει αποφάσεως εκδοθείσας από όργανο μη δημοκρατικού καθεστώτος που κατείχε την εξουσία στο εν λόγω κράτος μέλος πριν από την προσχώρησή του στην Ένωση, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία οι διορισμοί του συγκεκριμένου δικαστή σε δικαστήρια μετά την πτώση του καθεστώτος αυτού στηρίζονταν μεταξύ άλλων στην προϋπηρεσία που είχε αποκτήσει ο εν λόγω δικαστής κατά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο κατείχε την εξουσία το ως άνω καθεστώς ή εφόσον έδωσε όρκο δικαστή μόνον κατά τον αρχικό διορισμό του στο δικαστικό σώμα δυνάμει αποφάσεως οργάνου του ίδιου καθεστώτος.

- 81 Το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα αφορούν τρεις περιστάσεις σχετικές με τον διορισμό του FO, ενός εκ των τριών δικαστών οι οποίοι συγκροτούν τον δικαστικό σχηματισμό που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, τις οποίες το αιτούν δικαστήριο θεωρεί προβληματικές υπό το πρίσμα των διατάξεων που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 80 της παρούσας αποφάσεως.
- 82 Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο FO διορίστηκε αρχικώς στο δικαστικό σώμα από το Κρατικό Συμβούλιο της ΛΔΠ, το οποίο αποτελούσε πολιτικό όργανο της εκτελεστικής εξουσίας της ΛΔΠ, κατόπιν προτάσεως του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης και δυνάμει του νομοθετικού διατάγματος της 6ης Φεβρουαρίου 1928 περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων, χωρίς ο διορισμός αυτός να στηρίζεται σε διαφανή κριτήρια, χωρίς να έχει συμμετάσχει σε αυτόν όργανο αυτοδιοικήσεως του δικαστικού σώματος ή δημόσια αρχή συγκροτηθείσα κατόπιν δημοκρατικών εκλογών και χωρίς να διασφαλίζεται η ισοβιότητα του FO.
- 83 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο FO διορίστηκε μεταγενέστερα ως δικαστής σε ανώτερα δικαστήρια βάσει της δικαστικής προϋπηρεσίας του σε χρονικό διάστημα κατά το οποίο κατείχε την εξουσία στην Πολωνία ένα κομμουνιστικό καθεστώς, καθώς και βάσει αξιολογήσεως της θητείας του ως δικαστή σε θέση στην οποία είχε διορισθεί από το ίδιο καθεστώς.
- 84 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο FO δεν έδωσε όρκο δικαστή μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος της ΛΔΠ, πλην όμως είχε ορκισθεί, κατά τον αρχικό διορισμό του στο δικαστικό σώμα από το συγκεκριμένο καθεστώς αυτό, μεταξύ άλλων να προασπίζει το πολιτικό σύστημα του κομμουνιστικού κράτους.
- 85 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ευθύς εξαρχής ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν περιστάσεις οι οποίες είναι άπασες προγενέστερες της 1ης Μαΐου 2004, δηλαδή της ημερομηνίας προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Πολωνίας στην Ένωση.
- 86 Υπενθυμίζεται, όμως, ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει το δίκαιο της Ένωσης αποκλειστικώς όσον αφορά την εφαρμογή του εντός νέου κράτους μέλους από της ημερομηνίας προσχωρήσεως του οικείου κράτους στην Ένωση (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, Υπος, C-302/04, EU:C:2006:9, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 87 Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το ζήτημα που καλείται εν προκειμένω να επιλύσει ως πρόκριμα το αιτούν δικαστήριο δεν έχει ως αντικείμενο κατάσταση η οποία παρήγαγε όλα τα αποτελέσματά της πριν από την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Πολωνίας στην Ένωση (πρβλ. αποφάσεις της 3ης Σεπτεμβρίου 2014, X, C-318/13, EU:C:2014:2133, σκέψη 23, και της 6ης Οκτωβρίου 2016, Paoletti κ.λπ., C-218/15, EU:C:2016:748, σκέψη 41). Πράγματι, αρκεί η διαπίστωση ότι ο FO, μολοντί διορίστηκε ως δικαστής πριν από την εν λόγω προσχώρηση, εξακολουθεί ακόμη να έχει την ιδιότητα του δικαστικού λειτουργού και να ασκεί καθήκοντα που αντιστοιχούν στην ιδιότητα αυτή.
- 88 Κατόπιν της ως άνω διαπιστώσεως ως προς την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, υπενθυμίζεται ότι, μολοντί η οργάνωση της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών εμπίπτει στην αρμοδιότητά τους, εντούτοις, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Repubblica, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 48).
- 89 Όπως προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν ένα σύστημα μέσω ένδικης προστασίας και διαδικασιών το οποίο να διασφαλίζει στους πολίτες τον σεβασμό του δικαιώματός τους σε αποτελεσματική δικαστική προστασία

στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Η μνημονευόμενη στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που αντλούν οι πολίτες από το δίκαιο της Ένωσης συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και έχει κατοχυρωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), καθώς και, σήμερα πλέον, με το άρθρο 47 του Χάρτη. Επομένως, η τελευταία αυτή διάταξη πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη για την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *W.Ż.* (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 102 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 90 Όσον αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, πρέπει να υπομνησθεί ότι η συγκεκριμένη διάταξη αφορά «τους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», ανεξαρτήτως της περιπτώσεως στην οποία τα κράτη μέλη θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο αυτό, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *W.Ż.* (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 103 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 91 Κάθε κράτος μέλος οφείλει, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει μεταξύ άλλων ότι τα όργανα τα οποία εντάσσονται, ως «δικαστήρια», υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τα οποία, ως εκ τούτου, δύνανται να αποφαινούνται, υπό την ιδιότητα αυτή, επί της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *W.Ż.* (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 104 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 92 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι ένα πολωνικό τακτικό δικαστήριο, όπως το *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (εφετείο *Wrocław*), το οποίο, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, κλήθηκε να αποφανθεί επί ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής και της ερμηνείας διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, συγκεκριμένα δε των διατάξεων της οδηγίας 93/13, εμπίπτει, ως «δικαστήριο», κατά την έννοια του δικαίου αυτού, στο πολωνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, οπότε πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.
- 93 Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ένα τέτοιο δικαιοδοτικό όργανο δύναται να παρέχει αποτελεσματική δικαστική προστασία, όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας του έχει πρωταρχική σημασία, όπως επιβεβαιώνεται και από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, το οποίο μνημονεύει την πρόσβαση σε «ανεξάρτητο» δικαστήριο ως μία από τις απαιτήσεις που συνδέονται με το θεμελιώδες δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2021, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim* κ.λπ., C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931, σκέψη 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 94 Όπως έχει επισημάνει επανειλημμένα το Δικαστήριο, η απαίτηση αυτή περί ανεξαρτησίας των δικαιοδοτικών οργάνων, η οποία είναι άμεσα συνυφασμένη με την αποστολή του δικαστή, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και του

θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, το οποίο είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι πολίτες βάσει του δικαίου της Ένωσης και για την προάσπιση των κοινών αξιών των κρατών μελών οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου (απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim κ.λπ., C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931, σκέψη 66 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 95 Κατά πάγια νομολογία, οι εγγυήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας οι οποίες απαιτούνται βάσει του δικαίου της Ένωσης προϋποθέτουν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους και τους λόγους εξαιρέσεως ή παύσεώς τους, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τη θωράκιση του εν λόγω οργάνου έναντι εξωγενών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων (απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim κ.λπ., C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931, σκέψη 67 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 96 Συναφώς, επιβάλλεται οι δικαστές να προφυλάσσονται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις δυνάμενες να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία και την αμεροληψία τους. Οι κανόνες οι οποίοι διέπουν το καθεστώς των δικαστών και την άσκηση του λειτουργήματός τους πρέπει, ειδικότερα, να καθιστούν δυνατό να αποκλεισθεί όχι μόνον οποιαδήποτε άμεση άσκηση επιρροής, υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές ασκήσεως επιρροής δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις τους, και, ως εκ τούτου, να αποφευχθεί η εντύπωση ότι οι εν λόγω δικαστές δεν είναι ανεξάρτητοι ή αμερόληπτοι, η οποία θα μπορούσε να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου (απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim κ.λπ., C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931, σκέψη 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 97 Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις και οι κανόνες της διαδικασίας για την έκδοση αποφάσεων περί διορισμού δικαστών δεν θα μπορούν να προκαλέσουν στους πολίτες, μετά τον διορισμό των ενδιαφερομένων, εύλογες αμφιβολίες ως προς το ανεπηρέαστο των δικαστών από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων. Προς τούτο, επιβάλλεται, ιδίως, οι εν λόγω προϋποθέσεις και οι κανόνες να έχουν καθορισθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να πληρούνται οι απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως (πρβλ. απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Republika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 98 Οι απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 94 έως 97 της παρούσας αποφάσεως έχουν εφαρμογή, ειδικότερα, στην περίπτωση δικαστηρίου στο οποίο έχει ανατεθεί, βάσει του δικαίου κράτους μέλους, η αρμοδιότητα να διατάσσει την παύση της εκ μέρους επαγγελματία χρήσεως καταχρηστικών ρητρών σε συμβάσεις συναπτόμενες με καταναλωτές, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13. Πράγματι, με τη διάταξη αυτή επιβεβαιώνεται εκ νέου το δικαίωμα αποτελεσματικής ασκήσεως ενδίκου βοηθήματος του οποίου απολαύουν οι καταναλωτές που θεωρούν ότι ζημιώθηκαν από τέτοιες ρήτρες.
- 99 Κατά τα λοιπά, στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι αναιρεσείοντες ζητούν αποκατάσταση της ζημίας την οποία ισχυρίζονται ότι υπέστησαν λόγω του κατά την άποψή τους καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών που μνημονεύονται στη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως, κατά την έννοια της οδηγίας αυτής. Επομένως, η διαφορά αυτή αντιστοιχεί σε κατάσταση διεπόμενη από

το δίκαιο της Ένωσης και, ως εκ τούτου, οι αναιρεσείοντες μπορούν βασίμως να προβάλουν το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που κατοχυρώνεται υπέρ αυτών με το άρθρο 47 του Χάρτη [πρβλ. απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 81].

- 100 Με τα τρία πρώτα ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν οι προγενέστερες της προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Πολωνίας στην Ένωση περιστάσεις, οι οποίες μνημονεύονται στις σκέψεις 82 έως 84 της παρούσας αποφάσεως, ασκούν επιρροή στην ανεξαρτησία και αμεροληψία δικαστή ο οποίος σήμερα μετέχει στη σύνθεση δικαστικού σχηματισμού.
- 101 Τέτοια επιρροή, όμως, θα μπορούσε να διαπιστωθεί μόνον εφόσον αποδεικνυόταν η ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των εθνικών κανόνων, υπό το καθεστώς των οποίων συνέτρεξαν οι περιστάσεις αυτές, και της προκλήσεως, την σήμερα ημέραν, εύλογων και σοβαρών αμφιβολιών στους πολίτες όσον αφορά την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του οικείου δικαστή.
- 102 Οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου ως προς το ζήτημα αυτό στηρίζονται αποκλειστικώς στην εκτίμηση ότι οι δικαστές που διορίστηκαν από όργανα του προϊσχύσαντος μη δημοκρατικού καθεστώτος της Πολωνίας δεν είναι «ανεξάρτητοι», λόγω του διορισμού τους από τα όργανα αυτά, της κτήσεως μέρους της προϋπηρεσίας τους κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία το εν λόγω καθεστώς κατείχε την εξουσία και του ότι έδωσαν όρκο δικαστή μόνο κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου.
- 103 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι, μολονότι μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος της ΛΔΠ τέθηκαν σε εφαρμογή ορισμένα μέτρα κάθαρσης, η δημοκρατική συνταγματική τάξη η οποία διαδέχθηκε το εν λόγω καθεστώς δέχθηκε ότι οι δικαστές που είχαν διορισθεί από τα όργανα του προηγούμενου καθεστώτος δύνανται, καταρχήν, να εξακολουθήσουν να υπηρετούν στο δικαστικό σώμα, στοιχείο το οποίο επιβεβαίωσε η Πολωνική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου. Επομένως, τα τρία πρώτα ερωτήματα αφορούν την περίπτωση δικαστών που εξακολουθούν να υπηρετούν στο δικαστικό σώμα μετά την πτώση του μη δημοκρατικού καθεστώτος της ΛΔΠ.
- 104 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, για να προσχωρήσει στην Ένωση, η Δημοκρατία της Πολωνίας έπρεπε να πληροί τα κριτήρια που απαιτούνταν από τα υποψήφια προς προσχώρηση κράτη, όπως αυτά καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης στις 21 και 22 Ιουνίου 1993. Τα κριτήρια αυτά απαιτούν από το υποψήφιο κράτος, μεταξύ άλλων, «να διαθέτει σταθερότητα των θεσμών που εγγυώνται τη δημοκρατία, την υπεροχή του δικαίου, τα δικαιώματα του ανθρώπου, τον σεβασμό των μειονοτήτων και την προστασία τους». Ομοίως, με το άρθρο 49 ΣΕΕ, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα κάθε ευρωπαϊκού κράτους να ζητήσει να γίνει μέλος της Ένωσης, διευκρινίζεται ότι η Ένωση περιλαμβάνει κράτη τα οποία προσχώρησαν ελεύθερα και οικειοθελώς στις κοινές αξίες που μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, μεταξύ των οποίων καταλέγεται η αξία του κράτους δικαίου, τα οποία σέβονται τις αξίες αυτές και αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τις προωθήσουν (πρβλ. απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Republika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 61). Ως εκ τούτου, κατά τον χρόνο προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Πολωνίας στην Ένωση, κρίθηκε ότι, καταρχήν, το δικαστικό σύστημα ήταν σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης.

- 105 Στο πλαίσιο, όμως, που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 103 και 104 της παρούσας αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο δεν προβάλλει κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ο λόγος για τον οποίο οι συνθήκες του αρχικού διορισμού, πριν από την πτώση του μη δημοκρατικού καθεστώτος της ΛΔΠ, ενός δικαστή που εξακολουθεί να υπηρετεί στο δικαστικό σώμα μετά την πτώση αυτή θα μπορούσαν να προκαλέσουν στους πολίτες εύλογες και σοβαρές αμφιβολίες όσον αφορά την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του συγκεκριμένου δικαστή κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων του.
- 106 Ειδικότερα, από την απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει καμία σαφής και συγκεκριμένη εξήγηση καταδεικνύουσα για ποιον λόγο οι συνθήκες του αρχικού διορισμού του ως άνω δικαστή θα μπορούσαν να καταστήσουν δυνατή την εκ μέρους οποιουδήποτε προσώπου, θεσμικού οργάνου ή φορέα άσκηση αθέμιτης επιρροής επί του εν λόγω δικαστή.
- 107 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι οι περιστάσεις που αφορούν τον αρχικό διορισμό δικαστή σε τέτοια καθήκοντα κατά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο κατείχε την εξουσία το μη δημοκρατικό καθεστώς της ΛΔΠ, όπως οι εκτεθείσες στις σκέψεις 82 έως 84 της παρούσας αποφάσεως, δεν μπορούν να θεωρηθούν, αφ' εαυτών, ικανές να προκαλέσουν στους πολίτες εύλογες και σοβαρές αμφιβολίες όσον αφορά την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του συγκεκριμένου δικαστή κατά την άσκηση των μεταγενέστερων δικαιοδοτικών καθηκόντων του.
- 108 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι το γεγονός ότι δικαστής διορίστηκε αρχικώς στο δικαστικό σώμα ή μεταγενέστερα σε ανώτερο δικαστήριο δυνάμει αποφάσεως εκδοθείσας από όργανο μη δημοκρατικού καθεστώτος που κατείχε την εξουσία στο εν λόγω κράτος μέλος πριν από την προσχώρησή του στην Ένωση, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία οι διορισμοί του συγκεκριμένου δικαστή σε δικαστήρια μετά την πτώση του καθεστώτος αυτού στηρίζονταν μεταξύ άλλων στην προϋπηρεσία που είχε αποκτήσει ο εν λόγω δικαστής κατά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο κατείχε την εξουσία το ως άνω καθεστώς ή εφόσον έδωσε όρκο δικαστή μόνον κατά τον αρχικό διορισμό του στο δικαστικό σώμα δυνάμει αποφάσεως οργάνου του ίδιου καθεστώτος, δεν δύναται αφ' εαυτού να προκαλέσει στους πολίτες εύλογες και σοβαρές αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του δικαστή αυτού ούτε, ως εκ τούτου, να θέσει εν αμφιβόλω την ιδιότητα του δικαστικού σχηματισμού στον οποίο συμμετέχει ο εν λόγω δικαστής ως ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως.

Επί του τέταρτου και του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

- 109 Με το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί εάν το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στον χαρακτηρισμό ως ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, του σχηματισμού ενός δικαστηρίου κράτους μέλους στον οποίο μετέχει δικαστής του οποίου ο αρχικός διορισμός σε θέση δικαστή ή ο μεταγενέστερος διορισμός σε ανώτερο δικαστήριο πραγματοποιήθηκε είτε κατόπιν της επιλογής του ως υποψηφίου δικαστή από όργανο συγκροτηθέν βάσει νομοθετικών διατάξεων οι οποίες κηρύχθηκαν μεταγενέστερα αντισυνταγματικές από το συνταγματικό δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους είτε κατόπιν της επιλογής του ως υποψηφίου δικαστή από όργανο συγκροτηθέν νομίμως, αλλά κατά το πέρας διαδικασίας η οποία δεν ήταν ούτε διαφανής, ούτε δημόσια, ούτε δεκτική ένδικης προσφυγής.

- 110 Όσον αφορά την πρώτη περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) διαπίστωσε, με απόφαση της 20ής Ιουνίου 2017, μεταξύ άλλων, ότι αντιβαίνει στο άρθρο 187, παράγραφος 3, του Συντάγματος –το οποίο προβλέπει τετραετή θητεία των εκλεγμένων μελών του KRS– η διάταξη του άρθρου 13, παράγραφος 3, του νόμου της 12ης Μαΐου 2011 περί του KRS, ερμηνευόμενη υπό την έννοια ότι η θητεία των μελών του KRS που επιλέγονται μεταξύ των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων έχει ατομικό χαρακτήρα. Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, εάν το γεγονός ότι δύο μέλη του δικαστικού σχηματισμού που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση διορίστηκαν ως δικαστές στο Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείο Wrocław) βάσει πορισμάτων που εξέδωσε το KRS με σύνθεση η οποία, όσον αφορά την πλειονότητα των μελών του, είχε καθορισθεί βάσει νομοθετικών διατάξεων που κρίθηκαν εν συνεχεία αντισυνταγματικές από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) ασκεί επιρροή στην ανεξαρτησία των συγκεκριμένων δικαστών.
- 111 Όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά το χρονικό διάστημα αμέσως μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος της ΛΔΠ, οι δικαστές που είχαν διορισθεί από το εν λόγω καθεστώς διορίστηκαν ως δικαστές σε ανώτερα δικαστήρια, κατόπιν διαδικασίας που διεξήχθη ενώπιον του νεοσυσταθέντος KRS, διαδικασία η οποία, όμως, δεν ήταν ούτε διαφανής ούτε δημόσια, τα δε πορίσματα του KRS δεν ήταν άλλωστε, μέχρι το 2007, δεκτικά ένδικης προσφυγής. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν το γεγονός ότι ένα μέλος του δικαστικού σχηματισμού που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση διορίστηκε στο Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (εφετείο Wrocław) κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα δύναται να θέσει υπό αμφισβήτηση την ανεξαρτησία του.
- 112 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η νομολογία του Δικαστηρίου που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 89 έως 97 της παρούσας αποφάσεως έχει σημασία και για την εξέταση του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος.
- 113 Επιπλέον, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, οι εγγυήσεις περί προσβάσεως σε ανεξάρτητο, αμερόληπτο και προηγουμένως νομίμως συσταθέν δικαστήριο, ιδίως δε εκείνες που καθορίζουν την έννοια του δικαστηρίου όπως και τη σύνθεσή του, αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη. Η εξέταση του ζητήματος αν ένα όργανο, με την εκάστοτε σύνθεσή του, συνιστά τέτοιο δικαστήριο, οσάκις ανακύπτει σοβαρή αμφιβολία επ' αυτού, είναι αναγκαία για την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέουν στους πολίτες τα δικαστήρια μιας δημοκρατικής κοινωνίας (πρβλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Επανεξέταση Simpson κατά Συμβουλίου και HG κατά Επιτροπής, C-542/18 RX-II και C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 114 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων του διορισμού των συγκεκριμένων δικαστών, εγείρεται το ζήτημα αν οι δικαστές αυτοί μπορούν να θεωρηθούν ότι συγκροτούν ένα «ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης».
- 115 Όσον αφορά την ανωτέρω έννοια, από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του Χάρτη, που αποτυπώνει, κατ' ουσίαν, όπως υπομνήσθηκε και στη σκέψη 89 της παρούσας αποφάσεως, τη γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας την οποία μνημονεύει και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, προκύπτει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από

ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 122].

- 116 Εξάλλου, στον βαθμό που ο Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε εκείνα τα οποία κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ, το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη αποσκοπεί στη διασφάλιση της αναγκαίας συνοχής μεταξύ των δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται σε αυτόν και των αντίστοιχων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ, χωρίς αυτό να θίγει την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης. Σύμφωνα με τις επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17), το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη βασίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ. Το Δικαστήριο οφείλει, επομένως, να ερμηνεύει το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται επίπεδο προστασίας σύμφωνο με εκείνο που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 123].
- 117 Συναφώς, το ΕΔΔΑ έχει επισημάνει, μεταξύ άλλων, ότι μολονότι το δικαίωμα σε «δικαστήριο νομίμως λειτουργούν» το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ συνιστά αυτοτελές δικαίωμα, το εν λόγω δικαίωμα συνδέεται στενότερα με τα εχέγγρα «ανεξαρτησίας» και «αμεροληψίας», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής. Συγκεκριμένα, στην απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2020, *Guðmundur Andri Ástráðsson κατά Ισλανδίας* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, § 231 και 233), το ΕΔΔΑ έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι μολονότι καθεμία από τις θεσμικές απαιτήσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ επιδιώκει έναν συγκεκριμένο σκοπό, ο οποίος τις καθιστά ειδικές εγγυήσεις δίκαιης δίκης, οι απαιτήσεις αυτές έχουν ως κοινό γνώρισμα ότι αποσκοπούν στην τήρηση των θεμελιωδών αρχών της υπεροχής του δικαίου και της διάκρισης των εξουσιών, διευκρινίζοντας, συναφώς, ότι οι εν λόγω απαιτήσεις θεμελιώνονται στην ανάγκη διαφυλάξεως της εμπιστοσύνης την οποία πρέπει να εμπνέει η δικαστική εξουσία στον πολίτη και της ανεξαρτησίας της εξουσίας αυτής έναντι των άλλων εξουσιών [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 124].
- 118 Ειδικότερα, σύμφωνα με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών που χαρακτηρίζει τη λειτουργία ενός κράτους δικαίου, η ανεξαρτησία των δικαστηρίων πρέπει ιδίως να διασφαλίζεται έναντι της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας [πρβλ. απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2021, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim κ.λπ.*, C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 119 Όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 95 και 96 της παρούσας αποφάσεως, οι απαιτήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας προϋποθέτουν την ύπαρξη κανόνων, μεταξύ των οποίων καταλέγονται ιδίως εκείνοι που αφορούν τη σύνθεση του οργάνου και τον διορισμό των μελών του, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τη θωράκιση του εν λόγω οργάνου έναντι εξωγενών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 128].
- 120 Ειδικότερα όσον αφορά τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, το ΕΔΔΑ, στην απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2020, *Guðmundur Andri Ástráðsson κατά Ισλανδίας* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, § 227 και 232), επισήμανε επίσης ότι, λαμβανομένων υπόψη

των θεμελιωδών συνεπειών της εν λόγω διαδικασίας στην ορθή λειτουργία και στη νομιμότητα της δικαστικής εξουσίας σε ένα δημοκρατικό κράτος το οποίο διέπεται από την υπεροχή του δικαίου, η διαδικασία αυτή συνιστά, κατ' ανάγκην, εγγενές στοιχείο της έννοιας του «δικαστηρίου νομίμως λειτουργούντος», κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, διευκρινίζοντας παράλληλα ότι η ανεξαρτησία ενός δικαστηρίου, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, εκτιμάται με βάση, μεταξύ άλλων, τον τρόπο διορισμού των μελών του [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 125].

- 121 Εξάλλου, στη σκέψη 73 της αποφάσεως της 26ης Μαρτίου 2020, Επανεξέταση Simpson κατά Συμβουλίου και ΗG κατά Επιτροπής (C-542/18 RX-II και C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232), το Δικαστήριο υπενθύμισε συναφώς, απηχώντας την πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, ότι με την προσθήκη της φράσεως «νομίμως λειτουργούντος» στο άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της ΕΣΔΑ επιδιώκεται να αποτραπεί το ενδεχόμενο να αφηθεί η οργάνωση του δικαιοδοτικού συστήματος στη διακριτική ευχέρεια της εκτελεστικής εξουσίας και να διασφαλισθεί ότι ο τομέας αυτός θα διέπεται από νόμο θεσπιζόμενο από τη νομοθετική εξουσία κατά τρόπο σύμφωνο προς τους κανόνες που διέπουν την άσκηση της αρμοδιότητάς της. Η φράση αυτή απηχεί, μεταξύ άλλων, την αρχή του κράτους δικαίου και αφορά όχι μόνον τη νομική βάση της ίδιας της υπάρξεως του δικαστηρίου, αλλά και τη σύνθεση της έδρας σε κάθε υπόθεση, καθώς και κάθε άλλη διάταξη του εσωτερικού δικαίου της οποίας η μη τήρηση καθιστά μη νόμιμη τη συμμετοχή ενός ή περισσοτέρων δικαστών στην εξέταση της υποθέσεως, διατάξεις στις οποίες καταλέγονται, ειδικότερα, οι σχετικές με την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των μελών του οικείου δικαστηρίου [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 129].
- 122 Το Δικαστήριο έχει κρίνει, επομένως, ότι τυχόν πλημμέλεια κατά τον διορισμό των δικαστών εντός του οικείου δικαστικού συστήματος συνιστά παράβαση της απαιτήσεως περί δικαστηρίου νομίμως συσταθέντος, ιδίως όταν η πλημμέλεια αυτή είναι τέτοιας φύσεως και σοβαρότητας ώστε να προκαλεί πραγματικό κίνδυνο ασκήσεως αθέμιτης διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους άλλων εξουσιών, ιδίως δε της εκτελεστικής, με συνέπεια να διακυβεύεται το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο οδηγεί η διαδικασία διορισμού και να δημιουργείται με τον τρόπο αυτό εύλογη αμφιβολία στους πολίτες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του ή των συγκεκριμένων δικαστών, όπερ συμβαίνει οσάκις πρόκειται για θεμελιώδεις κανόνες που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της θεσπίσεως και της λειτουργίας του εν λόγω δικαιοδοτικού συστήματος [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 130 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 123 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι δεν μπορεί κάθε πλημμέλεια δυνάμενη να ανακύψει κατά τη διαδικασία διορισμού δικαστή να προκαλέσει αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του συγκεκριμένου δικαστή και, ως εκ τούτου, ως προς την ιδιότητα του δικαστικού σχηματισμού στον οποίο αυτός μετέχει ως «ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης.
- 124 Εν προκειμένω, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 112 της παρούσας αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο δικαστικός σχηματισμός που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση μπορεί, λαμβανομένων υπόψη των μελών που τον συγκροτούν, να πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ως «ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως».

- 125 Όσον αφορά την πρώτη περίπτωση την οποία εκθέτει το αιτούν δικαστήριο και η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 110 της παρούσας αποφάσεως, δηλαδή ότι ορισμένα μέλη του δικαστηρίου κράτους μέλους διορίστηκαν στο συγκεκριμένο δικαστήριο βάσει πορισμάτων που εξέδωσε όργανο με σύνθεση η οποία είχε καθορισθεί δυνάμει νομοθετικών διατάξεων που κρίθηκαν εν συνεχεία αντισυνταγματικές από το συνταγματικό δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους, επισημαίνεται ότι από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, εν προκειμένω, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) δεν αποφάνθηκε επί του ζητήματος της ανεξαρτησίας του KRS με την απόφαση της 20ής Ιουνίου 2017. Οι νομοθετικές διατάξεις που κρίθηκαν αντισυνταγματικές με την εν λόγω απόφαση αφορούσαν, κατ' ουσίαν, τον ατομικό χαρακτήρα της θητείας των μελών του KRS καθώς και τους κανόνες κατανομής βάσει των οποίων τα μέλη αυτά επιλέγονταν μεταξύ των δικαστών των πολωνικών δικαστηρίων.
- 126 Υπό τις συνθήκες αυτές, η κήρυξη ως αντισυνταγματικών των νομοθετικών διατάξεων βάσει των οποίων είχε συγκροτηθεί το KRS κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 110 της παρούσας αποφάσεως, δεν δύναται, αφ' εαυτής, να θέσει υπό αμφισβήτηση την ανεξαρτησία του εν λόγω οργάνου ούτε, ως εκ τούτου, να προκαλέσει στους πολίτες αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία των οικείων δικαστών έναντι εξωγενών στοιχείων.
- 127 Ακριβώς λόγω της περιστάσεως αυτής, η υπό κρίση υπόθεση διαφέρει από εκείνες επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982), και της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών) (C-791/19, EU:C:2021:596). Πράγματι, αντιθέτως προς τις νομοθετικές διατάξεις βάσει των οποίων είχε συγκροτηθεί το KRS, τα πορίσματα του οποίου είχαν ως αποτέλεσμα τους επίμαχους στην υπόθεση της κύριας δίκης διορισμούς δικαστών, η νομοθεσία που ήταν επίμαχη στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι δύο ως άνω αποφάσεις, βάσει της οποίας τροποποιήθηκε η σύνθεση του KRS, ενίσχυσε την επιρροή της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας στην επιλογή των μελών του KRS κατά τρόπο ικανό να προκαλέσει στους πολίτες εύλογες και σοβαρές αμφιβολίες ως προς την επίμαχη στις εν λόγω υποθέσεις ανεξαρτησία του KRS και ως προς τον ρόλο του στη διαδικασία διορισμού των δικαστών τους οποίους αφορούσαν οι υποθέσεις εκείνες, καθώς και, κατά συνέπεια, ως προς την ανεξαρτησία τους και την ανεξαρτησία του δικαστηρίου στο οποίο υπηρετούν.
- 128 Η τελευταία αυτή διαπίστωση επικυρώθηκε από το ΕΔΔΑ, το οποίο έκρινε ότι η διαδικασία διορισμού των μελών του Izba Dyscyplinarna (πειθαρχικού τμήματος) του Sądu Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), κατόπιν προτάσεως του KRS, όπως αυτό είχε συγκροτηθεί βάσει της επίμαχης νομοθεσίας στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι μνημονευθείσες στην προηγούμενη σκέψη αποφάσεις, επηρεάστηκε αδικαιολόγητα από τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία, στοιχείο το οποίο, αυτό καθεαυτό, δεν είναι σύμφωνο προς το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ (πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 22ας Ιουλίου 2021, Reczkowicz κατά Πολωνίας, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, § 276).
- 129 Κατά τα λοιπά, το αιτούν δικαστήριο δεν προέβαλε συγκεκριμένα στοιχεία δυνάμενα να τεκμηριώσουν την πρόκληση εύλογων και σοβαρών αμφιβολιών στους πολίτες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των συγκεκριμένων δικαστών για τον λόγο ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε αντισυνταγματικές τις νομοθετικές διατάξεις βάσει των οποίων είχε συγκροτηθεί το KRS, όργανο που μετέσχε στη διαδικασία διορισμού των εν λόγω δικαστών.

- 130 Το ίδιο συμπέρασμα επιβάλλεται και όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση την οποία μνημονεύει το αιτούν δικαστήριο και η οποία διαλαμβάνεται στη σκέψη 111 της παρούσας αποφάσεως, ήτοι ότι ένα από τα μέλη δικαστηρίου κράτους μέλους επελέγη ως υποψήφιος δικαστής από όργανο το οποίο κρίθηκε ως συγκροτηθέν νομίμως, αλλά κατά το πέρας διαδικασίας η οποία δεν ήταν, τότε, ούτε διαφανής, ούτε δημόσια, ούτε δεκτική ένδικης προσφυγής. Πράγματι, από την απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει ότι το KRS, όπως είχε συγκροτηθεί μετά την πτώση του μη δημοκρατικού καθεστώτος της ΛΔΠ, στερούνταν ανεξαρτησίας έναντι της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας.
- 131 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι περιστάσεις τις οποίες μνημονεύει το αιτούν δικαστήριο στο τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα και οι οποίες εκτέθηκαν στις σκέψεις 110 και 111 της παρούσας αποφάσεως δύνανται να στοιχειοθετήσουν παράβαση των θεμελιωδών κανόνων που τυγχάνουν εφαρμογής στους διορισμούς των δικαστών, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 122 της παρούσας αποφάσεως.
- 132 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται στον χαρακτηρισμό ως ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, του σχηματισμού ενός δικαστηρίου κράτους μέλους στον οποίο μετέχει δικαστής του οποίου ο αρχικός διορισμός σε θέση δικαστή ή ο μεταγενέστερος διορισμός σε ανώτερο δικαστήριο πραγματοποιήθηκε είτε κατόπιν της επιλογής του ως υποψηφίου δικαστή από όργανο συγκροτηθέν βάσει νομοθετικών διατάξεων οι οποίες κηρύχθηκαν μεταγενέστερα αντισυνταγματικές από το συνταγματικό δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους είτε κατόπιν της επιλογής του ως υποψηφίου δικαστή από όργανο συγκροτηθέν νομίμως, αλλά κατά το πέρας διαδικασίας η οποία δεν ήταν ούτε διαφανής, ούτε δημόσια, ούτε δεκτική ένδικης προσφυγής, εφόσον οι πλημμέλειες αυτές δεν είναι τέτοιας φύσεως και σοβαρότητας ώστε να προκαλούν πραγματικό κίνδυνο ασκήσεως αθέμιτης διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους άλλων εξουσιών, ιδίως δε της εκτελεστικής, με συνέπεια να διακυβεύεται το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο οδηγεί η διαδικασία διορισμού και να δημιουργούνται με τον τρόπο αυτό εύλογες και σοβαρές αμφιβολίες στους πολίτες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του συγκεκριμένου δικαστή.

Επί του έκτου και του εβδόμου προδικαστικού ερωτήματος

- 133 Λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων που δόθηκαν στο πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο έκτο και το έβδομο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 134 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, έχουν την έννοια ότι το γεγονός ότι δικαστής διορίσθηκε αρχικώς στο δικαστικό σώμα ή μεταγενέστερα σε ανώτερο δικαστήριο δυνάμει αποφάσεως εκδοθείσας από όργανο μη δημοκρατικού καθεστώτος που κατείχε την εξουσία στο εν λόγω κράτος μέλος πριν από την προσχώρησή του στην Ένωση, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία οι διορισμοί του συγκεκριμένου δικαστή σε δικαστήρια μετά την πτώση του καθεστώτος αυτού στηρίζονταν μεταξύ άλλων στην προϋπηρεσία που είχε αποκτήσει ο εν λόγω δικαστής κατά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο κατείχε την εξουσία το ως άνω καθεστώς ή εφόσον έδωσε όρκο δικαστή μόνον κατά τον αρχικό διορισμό του στο δικαστικό σώμα δυνάμει αποφάσεως οργάνου του ίδιου καθεστώτος, δεν δύναται αφ' εαυτού να προκαλέσει στους πολίτες εύλογες και σοβαρές αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του δικαστή αυτού ούτε, ως εκ τούτου, να θέσει εν αμφιβόλω την ιδιότητα του δικαστικού σχηματισμού στον οποίο συμμετέχει ο εν λόγω δικαστής ως ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως.
- 2) Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται στον χαρακτηρισμό ως ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, του σχηματισμού ενός δικαστηρίου κράτους μέλους στον οποίο μετέχει δικαστής του οποίου ο αρχικός διορισμός σε θέση δικαστή ή ο μεταγενέστερος διορισμός σε ανώτερο δικαστήριο πραγματοποιήθηκε είτε κατόπιν της επιλογής του ως υποψηφίου δικαστή από όργανο συγκροτηθέν βάσει νομοθετικών διατάξεων οι οποίες κηρύχθηκαν μεταγενέστερα αντισυνταγματικές από το συνταγματικό δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους είτε κατόπιν της επιλογής του ως υποψηφίου δικαστή από όργανο συγκροτηθέν νομίμως, αλλά κατά το πέρας διαδικασίας η οποία δεν ήταν ούτε διαφανής, ούτε δημόσια, ούτε δεκτική ένδικης προσφυγής, εφόσον οι πλημμέλειες αυτές δεν είναι τέτοιας φύσεως και σοβαρότητας ώστε να προκαλούν πραγματικό κίνδυνο ασκήσεως αθέμιτης διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους άλλων εξουσιών, ιδίως δε της εκτελεστικής, με συνέπεια να διακυβεύεται το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο οδηγεί η διαδικασία διορισμού και να δημιουργούνται με τον τρόπο αυτό εύλογες και σοβαρές αμφιβολίες στους πολίτες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του συγκεκριμένου δικαστή.

(υπογραφές)